

El llenguatge

El cas és que...

19/4/1978

Molt sovint, i no pas únicament en textos descurats, llegim l'expressió «el cert és que», la qual no ens ha acabat de convèncer mai. Hi velem un calc literal de l'expressió del castellà «lo cierto es que», que hom deu haver adaptat tenint únicament en compte que, en català, l'anomenat article neutre revesteix la mateixa forma que la del masculí singular. Recórrer a la forma el com a article neutre és, de fet, una solució bastant freqüent quan es tracta de trobar una expressió equivalent a una del castellà en què intervé el neutre «lo». Però aquesta solució és la majoria de les vegades clarament insatisfactòria, talment com ho judiquem de l'expressió «el cert és que», que podem llegir en frases com Potser no en tenia la culpa ell, però «el cert és que» jo em vaig quedar sense sopar. Trobem aquest gir fins i tot en els diàlegs de textos narratius i teatrals, en què encarcara la frase i li lleva naturalitat i versemblança.

Partint de la idea del que es vol expressar —la certesa d'un fet, la seva realitat inqüestionable i que és més de conseqüència que no el que s'havia dit abans— i fent abstracció total de la forma de llenguatge que el castellà ha creat per a aquest cas, no costa gaire de trobar les nostres solucions —perquè n'hi ha més d'una— més genuïnes i adequades. Són, especialment, el cas és que i el fet és que: Potser no en tenia la culpa ell, però el cas és que jo em vaig quedar sense sopar, Té diners, però el cas és que no se'ls pot administrar (Fabra, DGLC, cas. (El fet és que ningú no n'ha sabut res més, El fet és que no ens vam poder veure.

Notem, encara, altres girs o maneres de dir amb què podem expressar idees anàlogues o molt semblants: Diu que hi posen molt d'interès, però la veritat és que passen els dies i tot continua igual. El que passa és que no hi estan acostumats. Va dir que sí, però en realitat no en té ganes.

Albert Jané